

Posudek bakalářské práce

Autor/ka práce a studijní obor: Evelína Kolářová

Název práce: JAZYKOVÝ OBRAZ ČERTA V ČESKÝCH LIDOVÝCH POHÁDKÁCH

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Michaela Krivancová, Ph.D.

X	HODNOCENÉ ASPEKTY PRÁCE	A	B	C	N	NN
1	Samostatnost zpracování, porozumění problematice, originalita práce	X				
2	Formulace cílů práce a jejich splnění	X				
3	Koncepce a struktura práce (úplnost, logická posloupnost a vyváženost kapitol, rozsah práce)	X				
4	Práce s literaturou/ s prameny (stav bádání, využití databází, práce s cizojazyčnou literaturou, interpretace a kritická reflexe textů, výběr a úplnost pramenné databáze, její kritika a interpretace)	X				
5	Adekvátnost použitých metod a jejich aplikace	X				
6	Formulace závěrů, příp. výsledky výzkumu	X				
7	Formální stránka práce (grafická úprava, jazyková a stylistická úroveň)	X				
8	Formální stránka práce (citační praxe a bibliografické odkazy)	X				

A = výborně	B = velmi dobře	C = dobře	N = nelze hodnotit	NN= nevyhověl/a
-------------	-----------------	-----------	--------------------	-----------------

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Bakalářská práce Evelíny Kolářové je věnována tematice jazykového obrazu čerta v českých lidových pohádkách. Autorka práce při zpracování této tematiky vycházela z pohádek v pojetí Jana Drdy. Práce je vhodně strukturovaná, kapitoly jsou obsahově vyvážené a lze konstatovat, že vytyčené cíle byly naplněny. Jako celek se BP vyznačuje kultivovaným způsobem vyjadřování. V seznamu uváděné literatury bych uvítala jednotný způsob okázování ke zdroji informací: zatímco Bartmiňského publikace *Jazyk v kontextu kultury: dvanáct statí z lublinské kognitivní etnolingvistiky* (2016) je rozepsána podle citovaných studií, jež publikace shrnuje, u Vaňkové tomu tak není, a kniha je v seznamu literatury citována jen jako celek, ač se v BP odkazuje na různé studie v publikaci uvedené.

Po metodologické stránce byla zvolena metoda excerptce z obsahového plánu pohádek s čertovskou tematikou - s cílem zjistit, jaké vlastnosti, činnosti nebo stavy jsou v českých pohádkách spojovány s postavou čerta, a sestavit tak zpětně jeho jazykový obraz tak, jak je uložen v této (folklorní)

materiálové základně. Při klasifikaci excerpovaných jednotek se autorka práce inspirovala metodikou představenou ve studii *Obraz světa ve frazeologii: K metodice analýzy a klasifikace frazeologických jednotek* (Křivancová, 2019), ale také ve studii *Pojďte s námi do pohádky. Obraz pohádkových bytostí v české frazeologii* (Křivancová, 2017).

Po věcně-obsahové stránce je teoretická část BP pečlivě zpracovaná. K praktické části mám několik připomínek: 1) Ne vždy konkrétní charakteristiky uváděné v BP v rámci jednotlivých fazet odpovídají vymezené fazetě – např. pod fazetu „Jaké má (čert) vlastnosti“ není přesně uvádět charakteristiky jako „hodí se k bábě“ (s. 58); není zvyklý nosit kalhoty (s. 58); je zapomenutý (s. 56);

2) Do fazety „Jak (čert) vypadá“ není adekvátní uvádět „kapička na nose“ – protože už z citovaného dokladu tohoto výskytu (s. 60: „a na nose, jak bylo poněkud chladněji, se mu komíhala kapička“) je patrné, že nejde o obecný rys čerta, ale o kontextovou (situační) charakteristiku vyvolanou chladným počasím. Kapička na nose tedy nedefinuje čerta samého.

Zcela chybné je uvedení charakteristiky „podoba černého psa s ohnivýma očima“ v rámci fazety „Jak vypadá“. Z dokladu citovaného na s. 60 („*Kolem chalupy běhal černý pes s očima jako ohnivé bochníky a docela tak jako kdysi Trepifajksl pouštěl sirnatý pekelný smrad*“) totiž vyplývá pro postavu čerta zcela jiný rys: *sirnatý pekelný smrad*.

Rovněž není adekvátní zařazení charakteristik uváděných v BP na s. 62 jako „schopnost pečení zajíce“ a „schopnost šidit s kartami“ pod fazetu „Jaké má schopnosti“. Nabízí se spíše zařazení pod fazetu „Co čert jí“ a „jaký čert je“ (je nečestný = šidí v kartách) apod. Dále pak např. není možné uvádět pod fazetou „Jak se (čert) chová“ jako vnitřní charakteristiku „způsob létání“... Pro toto by mohla být např. rezervována fazeta „Co čert umí“ a charakteristikou by bylo „létání“ (nikoliv „způsob létání“).

Distribuce excerpovaného materiálu by tedy zasloužila být výsledkem hlubšího promyšlení a odrážet jemnější sémantické nuance, které pak ve svém souhrnu konkrétněji odhalí – prostřednictvím získaných fazet – celou šíři toho, co bylo o pohádkové postavě čerta uloženo jazykovým společenstvím do české folklorní materiálové základny, a co tedy odráží tzv. „naivní“ českou mentalitu.

I přes obsahové nepřesnosti v praktické části práce oceňuji, že se Evelína Kolářová do této nelehké problematiky ve své BP pustila. Etnolingvistické výzkumy nejsou zatím v české lingvistice rozšířené, jako je tomu v polské lingvistice, a v důsledku toho je v českém prostředí stále dosti skromná nabídka adekvátní odborné literatury. Pustit se do tohoto druhu výzkumu znamená obrovské pracovní nasazení, trpělivost a pečlivost na straně badatele a jeho smysl pro co nejjemnější sémantické nuance v definování fazet, které se při analýze a klasifikaci excerpů vyjevují a formulují až jako poslední krok v tomto druhu výzkumu, tedy jako ex-post. Jazykový obraz vybraného výseku světa (v tomto případě konkrétně *jazykový obraz čerta v českých pohádkách*) se tedy v pravém slova smyslu netvoří, ale zpětně odhaluje, rekonstruuje z toho, co bylo do jazyka lidmi vloženo.

Bakalářskou práci **doporučuji** k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

V Českých Budějovicích dne 17. 05. 2021

.....
podpis **vedoucí** bakalářské práce

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------